

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Jumayeva Habiba G'aforovna

Buxoro davlat universiteti boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari, bugungi jamiyatda kichik maktab yoshidan boshlab bolalarning ijodiy faolligini rivojlantirishning dolzarbligi, boshlang'ich sinf o'quvchilarini ijodkorlik faoliyatiga o'rgatishning psixologik imkoniyatlari va ahamiyati, zamonaviy ta'lim yondashuvlari asosida o'quvchilar ijodiy qobiliyatini tashkil etish samaradorligi haqida bayon etilgan. Shuningdek, boshlang'ich sinf o'quvchilarining boshqa psixologik xususiyatlari va irodaviy sifatlarining tarkib topish muammolari va ularning motivatsiya shakllanishiga ko'rsatuvchi ta'sirlari muhokama etilgan.

Kalit so'zlar: O'quvchi, o'qituvchi, ijodiy qobiliyatlar, boshlang'ich ta'lim, o'quv motivlari, tafakkur, xotira, intellekt, mantiq, psixologiya, inson, muammo, shaxs, tuyg'u.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Джумаева Хабиба Гафоровна

Бухарский государственный университет преподаватель кафедры методики начального образования

Аннотация: В данной статье раскрываются психологические особенности развития творческих способностей учащихся начальной школы, актуальность развития творческой активности детей с младшего школьного возраста в современном обществе, психологические возможности и значение обучения творческой деятельности учащихся начальной школы, современные обучения на основе подходов описывается эффективность организации творческих способностей учащихся. Также обсуждались проблемы нахождения содержания других психологических характеристик и волевых качеств младших школьников и их влияние на формирование мотивации.

Ключевые слова: Ученик, учитель, творческие способности, начальное образование, мотивы обучения, мышление, память, интеллект, логика, психология, человек, проблема, личность, чувство.

PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF PRIMARY CLASS STUDENTS

Jumayeva Habiba G'aforovna

Bukhara State University Primary Education teacher of the methodology department

Abstract: In this article, the psychological characteristics of the development of creative abilities of elementary school students, the relevance of developing children's creative activity from elementary school age in today's society, the psychological possibilities and importance of teaching creative activities of elementary school

students, modern education on the basis of the approaches, the effectiveness of organizing students' creative abilities is described. Also, the problems of finding content of other psychological characteristics and volitional qualities of elementary school students and their influence on the formation of motivation were discussed.

Key words: Student, teacher, creative abilities, primary education, learning motives, thinking, memory, intellect, logic, psychology, human, problem, personality, feeling.

Kirish. 2019-yil 26-noyabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, Zamonaviy maktab" larni tashkil etish chora tadbirlari to'g'risida "gi qaror qabul qilindi. Qarorga muvofiq 2021-yilgacha maktablarning kamida 3 foizi, 2025- yilgacha 20 foizi 2030-yilga qadar esa 50 foizini, zamonaviy maktablarga aylantirishning asosiy parametrlari belgilandi. Bugungi kunda har qaysi xalq davlat va jamiyatning taraqqiyot darajasi, avvalambor uning inson kapitaliga, inson rivojida berayotgan e'tibori bu yo'ldagi say harakatlari bilan o'lchanadi. Bugungi kunda ta'lim mazmuniga bo'lgan e'tibor rivojlangan mamlakatlardagi shart - sharoitlarga yetib bormoqda. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasini isloh qilishdagi sa'y harakatlarining biri – bu pedagog kadrlarning zamon talablariga hamnafas tarzda faoliyat yuritishlari, har tomonlama rivojlangan komil shaxsni tarbiyalashga doir chuqur bilim, ko'nikma, malaka va madaniyatga ega bo'lishlarini talab etmoqda.

Tadqiqot obyekti va qo'llanilgan metodlar. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari muammosi psixologiya fanida qiziqarli va ma'lum darajada tadqiq qilingan muammolardan biridir. Ijodkorlik deganda insonning yangilik yaratish, muammolarni yechishga qaratilgan ijodiy qobiliyati tushuniladi. Uning tag zamirida amaliylik, noodatiylik va erkinlik yotadi. Shuningdek, ijodiy fikrlash muayyan masala yuzasidan har tomonlama fikrlash, bir nuqtaga turli rakursdan qaray olishni anglatadi. Ijodiy fikrlash- bu shunday fikrlashki, natijada ma'lum bir muammoni tubdan yangi yoki takomillashtirilgan yechimini topish demakdir. Biz boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitish va tarbiyalashning eng muhim nazariy va amaliy jihatlarini bilishimiz kerak. Buning uchun avvalo, quyidagi psixologik - pedagogik muammolarni tushunib olmoq'imiz lozim:

o'quvchi shaxsining psixologik rivojlanganlik darajasi;

o'quvchi shaxsining shakllanishi va o'quv-mehnat faoliyati mazmuni;

o'quvchi shaxsi tabiatining tavsifnomasi va ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.

O'quvchi shaxsining psixologik rivojlanganlik darajasini to'la yoritish uchun biz uning rivojlanish xususiyatlari borasida muayyan ma'lumotlarga ega bo'lishimiz lozim. Biz faoliyatimiz davomida o'quvchilarning psixologik rivojlanishi yosh xususiyatlari bilan chambarchas bog'liqligini kuzatamiz. Ruhij jarayonlar va bola ruhiyatidagi o'zgarishlar, chunonchi, diqqat va xotira darajasi, tafakkur xususiyatlari so'z boyligi hamda nutqning rivojlanganlik darajasi va boshqalar ruhiy psixologik rivojlanishga ta'luqlidir. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining intellektual salohiyatini rivojlanishida ularning tug'ma qobiliyat va iste'dodining o'rni muhim ahamiyatga ega. Tug'ma qobiliyatga ega bo'lgan yoshlarimiz kattalarning har bir ta'limiy, tarbiyaviy va kasbiy ta'limotlarini tez ilg'ab oladilar va tez o'zlashtirib hayotga tadbir eta oladilar. Lekin bu qobiliyat va iste'dod, barcha yoshlarimizga tug'ma talant nasib etavermaydi. Shunday ekan, qobiliyatni shakllantirib borish, yoshlarning iste'dodini oshirib borish birinchi navbatda pedagoglarimizga va keng jamoatchilik zimmasiga ya'ni oila, mahalla, o'quv muassasalari zimmasiga tushadi. Bolalar o'zidagi turli faoliyatlarga bo'lgan tug'ma layoqatlarni jamoada, o'z ustida tinmay

ishlash jarayonida ro'yobga chiqaradilar.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan munosabatda bo'lishda sabr-toqat, vazminlik zarur. Fanlarda o'zlashtira olmagan o'quvchilarni qobiliyatsiz deyish xato, o'qituvchining birinchi galdagi vazifasi – har bir o'quvchining yosh va psixologik xususiyatini chuqur o'rganish, uning qiziqishi va istaklarini aniqlash, ularni hisobga olgan holda pedagogik chora-tadbirlarni ko'rishdir. Umuman, pedagogik jihatdan to'g'ri uyushtirilgan har qanday faoliyat bola shaxsining aqliy, axloqiy, estetik, jismoniy hamda irodaviy rivojlanishiga ijobiy ta'sir etadi.

Bilim va ko'nikmalarni muvaffaqiyatli egallash jarayonida inson rivojlanishning bir darajasidan boshqasiga o'tadi. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun eng qulay vaqtdir. Bu o'quv jarayonida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini turli yo'nalishlarda, jumladan, badiiy, musiqiy, texnik va boshqalarda shakllantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishni talab qiladi.

O'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ham maktabda ham sinfda qulay shart-sharoitlarni yaratish darkor. Maktabda o'quvchilarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun quyidagicha ishlarni olib borish zarur:

- Ta'lim muassasasining ta'lim dasturiga o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishni nazarda tutuvchi sinfdan tashqari mashg'ulotlarni kiritish.

- Bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga hissa qo'shadigan ular bilan ishlash usullari va shakllarini qo'llash.

- Ota-onalar bilan ishlashni tashkil etish, ijodiy faoliyat doirasida o'qituvchilar, o'quvchilar va ota-onalarning o'zaro hamkorligi algoritmini ishlab chiqish.

Olingan natijalar va ularning tahlili. Maktabda ijodiy shaxsni tarbiyalash uchun o'quvchining aqliy faolligini, mehnatsevarligi va zukkoligini rivojlantirishga qaratilgan o'quv jarayonini tashkil etish usullariga e'tibor qaratish, o'quvchini maqsadga erishish uchun zarur bo'lgan bilimlarni mustaqil ravishda izlashga undash kerak. Bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan ishning tabiati vaziyatga qarab o'zgartirilishi mumkin. Turli sharoitlarda bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish usullarini ko'rib chiqamiz.

1. Darsda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish. O'quvchilarni xabarlar tayyorlashga, insholar yozishga, krossvordlar va viktorinalar tuzishga, o'rganilayotgan mavzu bo'yicha ertaklar va ssenariylar yozishga jalb qilish orqali sinf darslari va mashg'ulotlarini o'tkazish jarayonida bolalarning ijodiy faoliyatini tashkil etish mumkin. Shuningdek, o'qituvchi didaktik o'yinlar va usullarni o'tkazish usullaridan, o'quvchilarning ijodiy tafakkurini shakllantirish va kognitiv qiziqishni rivojlantirishga qaratilgan ijodiy topshiriqlardan foydalanishi mumkin. Bugungi kunda darsda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish maqsadida o'quvchilar e'tiborini jalb qilish, darsni interfaol o'tkazish maqsadida kompyuter texnologiyalaridan keng foydalanilmoqda.

2. Sinfdan tashqari ishlarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish. Sinfdan va maktabdan tashqari ishlarning asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarning umummilliy va maxsus bilimlarini kengaytirish, turli xil ijodiy qobiliyatlarini, iste'dodlarini aniqlash va rivojlantirishga yordam beradi, ularda tashabbuskorlik va mustaqillik sifatlarini tarbiyalaydi. Maktabda sinfdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish bolalar tomonidan ijobiy qabul qilinadi, ularning erkin bo'lishiga va ijodiy qobiliyatlarini amalda qo'llashga imkon beradi. Sinfdan tashqari ijodiy ishlarga mavzuli haftaliklar, ekskursiyalar tashkil etish, bayram tadbirlari, ijodiy tanlovlar kiradi. Darsdan tashqari ijodiy faoliyatni o'tkazish jarayonida o'quvchi pedagogik jarayonning bevosita ishtirokchisiga aylanadi, o'qituvchi va jamoa bilan

shaxsiy munosabatlarni oʻrnatish, birgalikdagi faoliyatni tashkil etish koʻnikma va malakalarini rivojlantiradi va shakllantiradi.

3. Ijodiy qobiliyatlarni toʻgarak va tanlovlarda rivojlantirish. Toʻgarak mashgʻulotlari oʻquvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning eng qulay usuli hisoblanadi. Fan toʻgaraklari oʻquvchilarda oʻquv faniga qiziqish uygʻotadi, oʻquvchilarning dunyoqarashini rivojlantiradi, oʻquvchining mustaqil ishlash koʻnikmalarini egallashiga hissa qoʻshadi, fan boʻyicha bilim saviyasini oshiradi. Teatr tomoshalari, viktorinalar, adabiy rasm xonalari, tanlov oʻyinlarida qatnashib, oʻquvchilar xayolot, fantaziya va xotirani faol rivojlantiradilar. Har tomonlama rivojlangan, oʻz nuqtai nazariga ega va uni dalillar bilan himoya qila oladigan shaxsni tarbiyalash uchun oʻquvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish kerak. Ijodiy faoliyat tufayli oʻquvchining hissiy holati, fikrlash va oʻzini oʻzi anglash rivojlanadi.

Mehnat ijodning ichida boshqa faoliyatlar qatori (ancha yashirin, «ichki» sezgi, xotira, tafakkur va boshq.) faoliyat boʻlsada, unda ijodning natijalari yaqqol koʻrinadi. Boshlangʻich sinf oʻquv jarayonlarida oʻquvchilarini ijodkorlikka oʻrgatishning oʻziga xos psixologik xususiyatlari mavjud boʻlib, ular har bir bolada oʻzgacha namoyon boʻladi. Psixologiyada shaxsiyatning xususiyatlari, oʻzlarini muntazam ravishda namoyon etadigan asosiy xususiyatlarning barcha turlarini qamrab oladi. Masalan, har bir kishi tasodifiy kerakli maʼlumotlarni unutishi mumkin, ammo umuman olganda hammasi unutilmaydi. Yagona holatlar belgilar xususiyatining mavjudligini koʻrsatmaydi. Qarama-qarshilikka uchragan shaxslarning xarakteristikalari odat va bezovtalik kabi xususiyatlarni oʻz ichiga olishi mumkin, lekin bu boshqalarga gʻazablanishga qodir boʻlgan har bir kishi ziddiyatli shaxs boʻlishini anglatmaydi. Shuni aytib oʻtish joizki, inson hayot tajribasini yigʻib oladigan barcha fazilatlar oladi. Doimiy ravishda emas, balki umr boʻyi oʻzgarishi mumkin. Qobiliyatlar, qiziqishlar va xarakterlar - bularning barchasi hayot tarzida oʻzgarishi mumkin. Shaxs ekan, rivojlanadi va oʻzgaradi. Shaxsiyatning hech qaysi belgisi tugʻma boʻlishi mumkin emas, deb ishoniladi - ularning barchasi hayot davomida qoʻlga kiritilgan. Tugʻilganda, insonga his-tuygʻular organlari, asab tizimi va miya ishlarini oʻz ichiga olgan fiziologik xususiyatlar beriladi va ularning xususiyatlari xarakterning rivojlanishi hisoblanadi.

Zamonaviy oʻqituvchi boʻlib yetishi uchun faqat nazariy bilim va amaliy koʻnikmaga ega boʻlishning oʻzi yetarli emas, balki mustaqil va ijodiy ishlash ham muhim ahamiyatga ega.

Ijodkorlik - bu aqliy faoliyatning eng yuqori shakli, mustaqillik, yangi, oʻziga xos narsa yaratish qobiliyati. Ijodiy faoliyat insonni belgilaydi, shuning uchun ijodiy shaxsning shakllanishi bugungi kunda nafaqat nazariy, balki amaliy maʼnoga ega boʻladi.

Tasavvur va ijodkorlikni rivojlantirish boshlangʻich taʼlimning eng muhim vazifasidir. Zero, bu jarayon shaxs rivojlanishining barcha bosqichlarini qamrab oladi, tashabbuskorlikni, qarorlar qabul qilishda mustaqillikni, oʻzini erkin ifodalash odatini, oʻziga ishonchni uygʻotadi, chunki taʼlimning asl maqsadi nafaqat maʼlum bilim, koʻnikma va malakalarni egallashdan iborat. Demak, boshlangʻich sinf oʻqituvchisi oldida bolani, uning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish vazifasi turibdi.

Ijodiy faoliyat, oʻqituvchi faoliyatining samaradorligi oʻquv jarayonining har bir oʻquvchining ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishni qay darajada taʼminlaganligi, ijodiy shaxsni shakllantirishi va uni bilim, ijodiy ijtimoiy va mehnat faoliyatiga tayyorlashi bilan belgilanadi. Bolalar maktabga turli rivojlanish bilan keladi. Koʻpgina bolalarda qobiliyatlar paydo boʻlmaydi, ular chuqurlikda yashiringan. Ularni

aniqlash va rivojlantirish bo'yicha asosiy ish o'qituvchiga tushadi. O'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash va maqsadli rivojlantirish ta'lim va rivojlanishning eng muhim va asosiy vazifalaridan biridir. deganda biz insonning shunday faoliyatini tushunamizki. uning samarasi o'laroq xox bu tashqi dunyo predmeti bo'lsin yoki dunyo borliq haqidagi yangilikka olib keluvchi tafakkur tuzilishi bo'lsin yoki butun borliqqa yangi munosabat hissi bo'lsin ularga oid yangi bir narsa yaratiladi.

Agar qaysi jabhada bo'lmasin inson hatti-harakali va faoliyatini diqqat bilan ko'rib chiqsak, unda uning asosiy turini ko'rishimiz mumkin. Insonning ba'zi bir harakatlarini reproductiv va ishlab chiqilgan yoki dasturlashtirilgan deb atash mumkin. Faoliyatining bu turi bizning xotiralarimiz bilan uzviy bog'liq va uning mazmun mohiyati shu bilan bog'liqlik, inson oldin mavjud bo'lgan hatti-harakatlarni takrorlaydi. Inson hatti-harakatida reproductiv faoliyatdan tashqari ijodiy faoliyat ham mavjud, uning samarasi o'laroq o'tmishdagi tasavvur va harakat malakalarining ishlatilishi emas, balki yangi obraz va harakatlar paydo bo'lishi kuzatiladi.

Ijodiy ishlash jarayonida ta'lim oluvchida mustaqil fikrlash qobiliyati shakllanadi. Ijodiy fikrlash qobiliyatining shakllanishi natijasida, o'quvchida tabiat hamda jamiyat qonunlarini, shuningdek, boshqa dunyoviy bilimlarni tizimlashtirish, ulami chuqur o'rganish, tegishli qarorlar qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi.

O'qitish jarayonini loyihalashtirishda o'quvchilarning fanlardan ijodiy ta'lim olish jarayonini tashkil etishni ta'minlovchi o'quv-uslubiy ta'minotni ishlab chiqish talab etiladiki, uning bazasida o'quv jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llash imkoniyati bo'lsin. Ijodiy ishlash jarayonida ta'lim oluvchida ijodiy va mustaqil fikrlash qobiliyatining rivojlanishi natijasida, unda jarayonlar hamda hodisalar, ob'ektlar haqida bilimlarni tizimlashtirish, ulami chuqur o'rganish va tegishli qarorlar qabul qilish, nazariy bilimlarni amalda qo'llash ko'nikmalari shakllanadi

Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish uchun turli shart-sharoitlarni yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Buning uchun ta'lim talablarini aniqlash va shart-sharoitlar asosida uning ustuvor qo'llanishlarini izlanuvchi ta'lim, muammoli vaziyatlar yaratish va ta'limga texnologik yondashuv asosida tashkil etilishi o'quvchilar ijodiy faoliyatini rivojlantirishning samaradorligiga zamin tayyorlaydi. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilar bilim olishining poydevori hisoblanar ekan, mazkur sinfdan boshlab, o'quvchilarda ijodiy faoliyatni rivojlantirishni taqozo etadi. Shunday ekan o'quvchilarda ijodkorlik, ijodiy faoliyatni rivojlantirish lozimligi kun tartibidagi muammo bo'lib qoldi. Zero, 1-4 sinf o'quvchilarida ijodiy faoliyatni rivojlantirishda o'quvchilarning yosh xususiyatlarini e'tiborga olish, ta'limni samarali tashkil etishda darslarni noan'anaviy tarzda o'tkazish, darslarda innovatsion metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. O'quvchilarida ijodiy faoliyatni rivojlantirish ularni har tomonlama yetuk bo'lishiga xizmat qiladi.

Xulosa. Bola shaxsining rivojlanishi uchun faol kundalik faoliyat zarur. Faoliyat yordamidagina bola atrof-muhit bilan munosabatni tashkil etadi, shu orqali uning bilish qobiliyati rivojlanadi, xarakter sifatleri takomillashib, kamol topadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning ijtimoiy psixologik xususiyatlari qanday bo'ladi degan savolga biz quydagicha javob beramiz, tez va turli yo'llar bilan natijaga erishadi, o'zi qarorlar qabul qilishni o'rganadi va uni takomillashtiradi, o'zining salohiyati va ambitsiyalarini amalga oshiradi, o'qish sharoitlariga osonroq va to'liqroq moslashishadi, duch kelgan muammolarni hal qilishda moslashuvchan, aniq va samarali hal qila olish xususiyatlariga ega bo'ladi. Bola shaxsining ijodkor bo'lishiga o'qituvchi va murabbiylar sharoitlar yaratib berishi

lozim, shunda jamiyatimizda yangi ixtirolar, innovatsiyalar paydo bo'ladi.

Boshlang'ich ta'lim umumiy o'rta ta'limning poydevori hisoblanadi. Shu bois mamlakatimizda boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga alohida e'tibor berilmoqda. O'qituvchilar darsda ilg'or pedagogik texnologiyalar va o'qitishning interfaol usullaridan keng foydalanmoqda. Har bir ta'lim muassasasida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun qiziqarli o'quv-metodik adabiyotlar, jumladan, elektron resurslarning katta zahirasi mavjud. Sifatli ta'limiy faoliyatni multimedia materiallari orqali tashkil etish an'anaviy uslublarga nisbatan afzalligini o'qituvchilar anglab yetdi.

Boshlang'ich sinflarda ona Vatanga muhabbat va sadoqat, ona tilini o'qitishda tilga hurmat, shu bilan birga o'zbek tilining qanchalik boy til ekanligini anglash, o'qish va orfografik til me'yorlariga amalqilishni dars jarayonida tadbiq etish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Mirziyoyev Sh. M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. - T. : O'zbekiston, NMIU, 2018. –B. 570

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни. ЎРҚ-637-сон 23. 09. 2020–Т. : 2020. 75 б. // <https://lex.uz/docs/5013007>

Азизходжаева Н. Н. Педагогические технологии и педагогическое мастерство. – Т. : ТГПУ, 2003. – 192 с.

Акимова М.К., Козлова В.Т. Упражнения по развитию мыслительных навыков младших школьников. Обнинск: Принтер, 1993. - 20 с.

Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. Казань: Изд-во Казанского ун-та., 1988. - 236 с.

Венгер А.Л., Цукерман Г.А. Схема индивидуального обследования младшего школьного возраста. Томск, 1993. - 96 с.

Jumayeva H. G. BOSHLANG 'ICH SINFLARDA ONA TILI TA'LIMIDA O'QUVCHILARNING IJODIY QOBILYATINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2023. – Т. 1. – №. 6. – С. 45-47.

Jumayeva H. G. Methodology for Improving the Creative Abilities of Students in Primary School Native Language Education //INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION. – 2022. – Т. 1. – №. 6. – С. 236-238.

Пищулина Л. В. Создание системы личностно-развивающих условий для креативных детей в инновационной школе //Вестник Южно-Уральского государственного гуманитарно-педагогического университета. – 2008. – №. 1. – С. 111-128.